

Tillsyn utifrån individärenden – statistik över ärenden och beslut 2021

Innehållsförteckning

Inledning	3
Ny hantering av inkomna uppgifter.....	3
Om statistiken	3
Sammanfattning	4
Inkomna anmälningar/initierade ärenden	5
Vanligast att ärenden rörde pojkar och grundskoleelever	5
Beslutade ärenden	9
Myndigheten fattade beslut om drygt 2 600 ärenden	9
Brist konstaterades i 681 beslutade ärenden.....	9
Mer om tillsyn utifrån individärenden	11
Vikten av huvudmannens klagomålshantering.....	11

Inledning

Ny hantering av inkomna uppgifter

Skolinspektionen tar varje år emot uppgifter om missförhållanden som i många fall skickas in av vårdnadshavare som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller inte får det stöd eleven har rätt till. Dessa har tidigare beskrivits som *inkomna anmälningar*. Den 1 september 2021 införde Skolinspektionen en samlad signalhantering. Det innebär att samtliga signaler eller uppgifter myndigheten får in, samlas och bedöms på ett strukturerat sätt. Alla inkomna uppgifter blir således inte per automatik ett ärende. Sedan den 1 september görs en samlad bedömning när myndigheten får in uppgifter om missförhållanden på en skola om en tillsyn ska inledas och i så fall på vilket sätt. I de fall där Skolinspektionen bedömer att en uppgift behöver utredas på individnivå startas en tillsyn utifrån individärenden (TUI). Dessa ärenden kallas numera *initierade ärenden* inom TUI.

Innan 1 september har Skolinspektionens regionala avdelningar hanterat alla typer av individärenden förutom ärenden som inte gäller några andra sakfrågor än enbart kränkande behandling, vilka istället har hanterats av Barn- och elevombudet (BEO). Från och med 1 september gör BEO en självständig bedömning om uppgifter om kränkande behandling på individnivå ska utredas eller inte. I dagsläget är BEO därför involverade i alla ärenden om kränkande behandling på individnivå.

Om statistiken

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens tillsyn utifrån individärenden, inkomna genom anmälningar innan 1 september 2021 och initierade ärenden på individnivå från och med 1 september¹, samt antalet beslutade ärenden², hur många ärenden som har utretts vidare och i hur många av dessa vi har konstaterat brist. Notera att besluten kan gälla anmälningar som kommit in tidigare år. Statistiken visar också vilka områden som anmälningarna/ärendena har gällt³.

Inkomna anmälningar innan 1 september och initierade ärenden från och med 1 september redovisas separat på grund av förändringarna som beskrivs ovan. Då arbetssättet har förändrats bör jämförelser med tidigare år undvikas. Alla beslutade ärenden redovisas tillsammans oavsett när de inkom eller initierades då endast ett fåtal av dessa rör ärenden som initierades från och med 1 september. Dock bör jämförelser av dessa antal och andelar även här göras med viss försiktighet.

¹ I tabellerna publicerade på Skolinspektionens hemsida redovisas dessa ärenden tillsammans. En beskrivning av införandet av samlad signalhantering inkluderas även där.

² Statistik över beslutade ärenden exkluderar uppföljningar och omprövningar.

³ Ett ärende kan handla om ett flertal olika områden.

Sammanfattning

Resultaten från tillsyn utifrån individärenden 2021 visar i korthet att:

- Mellan den 1 januari och 31 augusti inkom det 2 005 anmälningar till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO). Sedan den 1 september fram till årsskiftet initierades 362 ärenden inom tillsyn utifrån individärenden (TUI).
- Under 2021 fattade Skolinspektionen och BEO beslut om 2 613 ärenden. 38 procent av ärendena utreddes vidare efter en första bedömning. Brist konstaterades i 681, eller 69 procent, av dessa ärenden.
- Av beslutade ärenden skickades 34 procent till huvudmannens klagomåls- hantering för utredning.
- Ärendena handlade framför allt om kränkande behandling och att elever inte får det stöd de har rätt till.
- Det var vanligare att ärendena handlade om pojkar än om flickor, vilket är samma mönster som tidigare år.
- Flest ärenden gällde elever i grundskolan. Det var även vanligare att ärendena gällde fristående grund- och gymnasieskolor. Däremot konstaterades något fler brister i ärenden gällande kommunala grundskolor jämfört med fristående grundskolor, sett till elevantal.
- Under 2021 begärde BEO skadestånd för en kränkt elevs räkning i 18 ärenden.

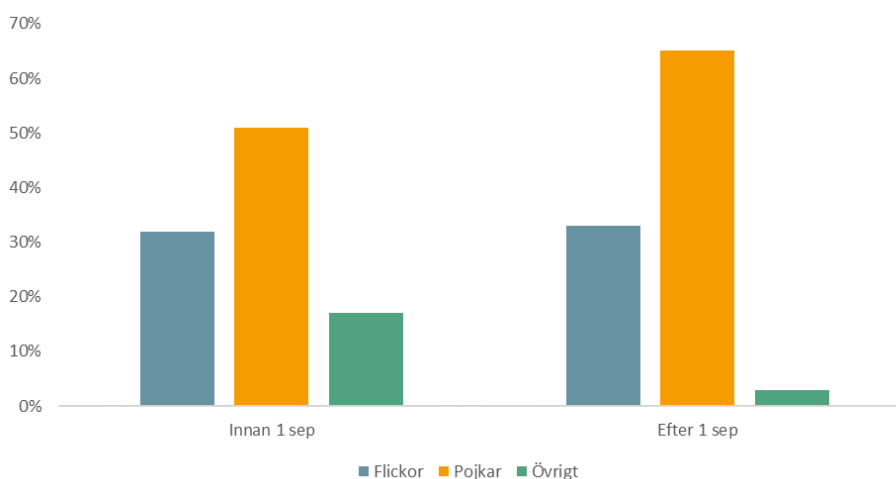
Inkomna anmälningar/initierade ärenden

Vanligast att ärenden rörde pojkar och grundskoleelever

Det inkom 2 005 anmälningar till Skolinspektionen och BEO mellan den 1 januari och 31 augusti 2021. Det är 21 procent färre anmälningar än under samma period 2020. Från den 1 september fram till årsskiftet initierades 362 ärenden inom tillsyn utifrån individärenden (TUI).

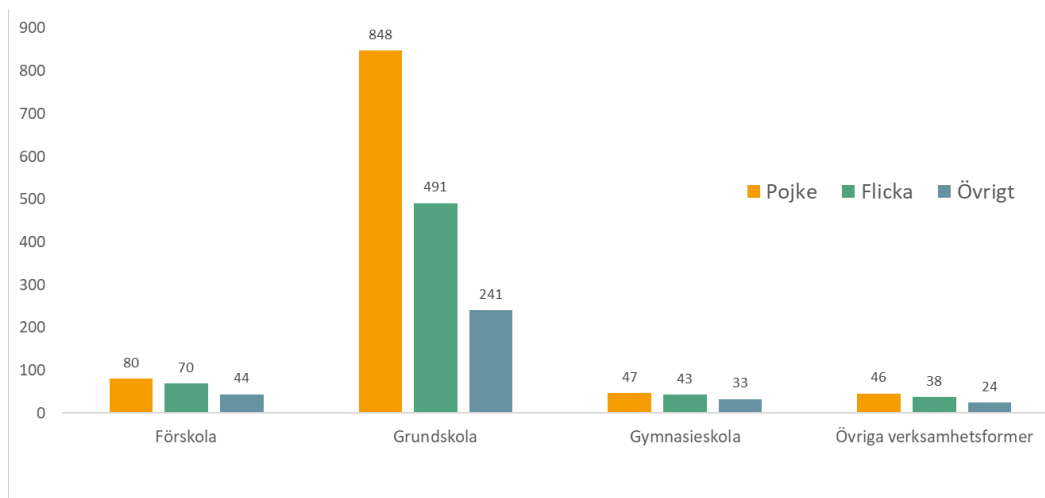
Bland de ärenden som hanterades av Skolinspektionen och BEO inom ramen för TUI var det vanligast att ärendena rörde missförhållanden för pojkar. Av det totala antalet inkomna anmälningar mellan 1 januari och 31 augusti, avsåg 51 procent pojkar, 32 procent flickor och 17 procent övrigt⁴. Av de ärenden som initierades fr.o.m. 1 september gällde 65 procent pojkars missförhållanden och 33 procent flickors missförhållanden. I tre procent av ärendena var kön ej specificerat.

Diagram 1. Antal inkomna anmälningar/initierade ärenden 2021 efter kön.

För samtliga verksamhetsformer inkom det mellan 1 januari och 31 augusti fler anmälningar om pojkar som hade utsatts för missförhållanden än flickor. Skillnaden var störst i grundskolan där 54 procent av anmälningarna gällde pojkar, 31 procent flickor och 15 procent övrigt.

⁴ Övrigt innebär att kön ej kunde avgöras eller att anmälan gällde flera elever.

Diagram 2. Antal inkomna anmälningar 2021 jan - aug efter verksamhetsform och kön.

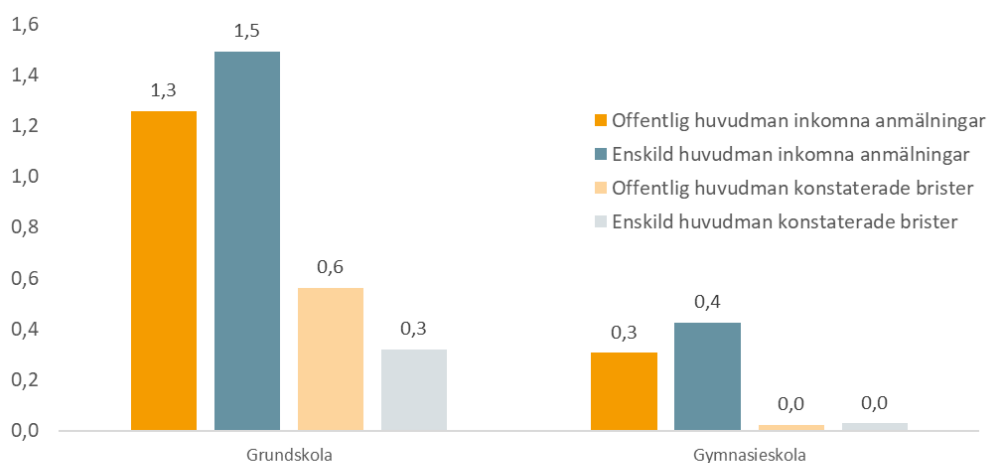
För de 362 ärenden som initierades efter 1 september gällde 90 procent grundskola, 4 procent gymnasieskola och ytterligare 4 procent förskola. Resterande ärenden gällde särskola eller så kunde verksamhetsform ej avgöras.

Fler anmälningar per elev i fristående skolor

I både grund- och gymnasieskola var det något vanligare med anmälningar som rörde fristående skolor jämfört med kommunala skolor för de anmälningar som inkom mellan 1 januari och 31 augusti 2021. I grundskolan inkom det 1,5 anmälningar per 1 000 elever i fristående grundskolor jämfört med 1,3 anmälningar i kommunala grundskolor under denna tidsperiod. I gymnasieskolan inkom det 0,4 anmälningar per 1 000 elever i fristående gymnasieskolor jämfört 0,3 anmälningar i kommunala gymnasieskolor.

Jämförs antalet beslutade ärenden där brister konstaterades i grundskolan var det vanligare att brist konstaterades i ärenden gällande kommunal grundskola jämfört med fristående grundskola, sett till antal beslut med konstaterad brist per 1 000 elever. Inom gymnasieskolan konstaterades lika många brister per 1 000 elever oavsett huvudmannatyp.

Diagram 3. Antal inkomna anmälningar 2021 jan - aug samt beslut⁵ med konstaterad brist per 1000 elever i respektive verksamhetsform samt huvudmannatyp.

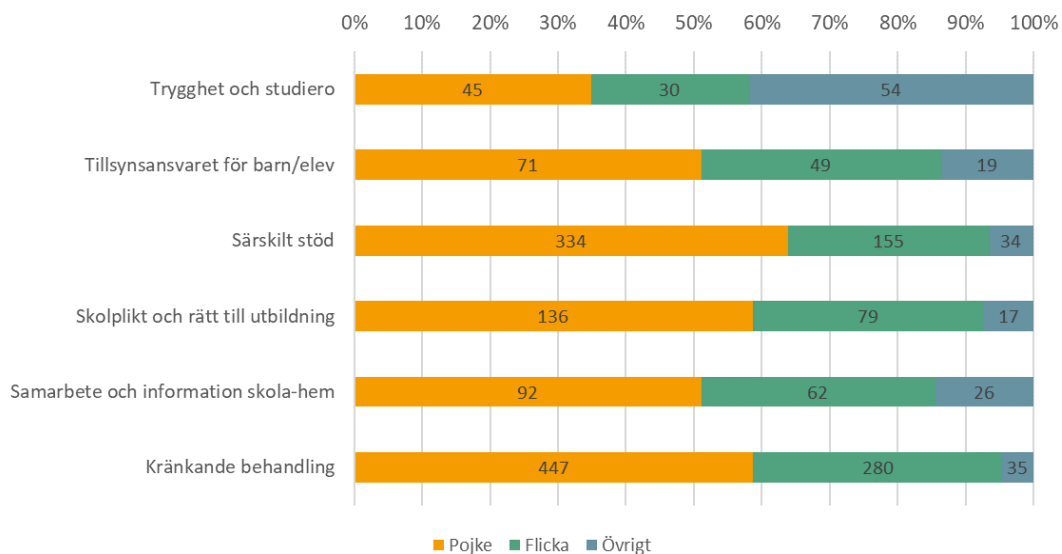

Vanligast att en anmälan/ärende handlade om kränkande behandling eller bristande stöd

Likt tidigare år så var kränkande behandling och att elever eller vårdnadshavare upplever att en elev inte får det stöd de behöver de vanligaste orsakerna bakom de anmälningar som inkom mellan 1 januari och 31 augusti 2021. Av alla dessa rörde 38 procent kränkande behandling och 26 procent särskilt stöd. Andra vanliga utredningsgrunder handlade om skolplikt och rätt till utbildning (12 procent), samarbete och information mellan skola och hem (9 procent) samt tillsynsansvaret för elever (7 procent).

Av dessa utredningsgrunder återfanns de största skillnaderna mellan flickor och pojkar när det gällde anmälningar om bristande särskilt stöd. Mer än dubbelt så många anmälningar om brister i särskilt stöd som inkom mellan 1 januari och 31 augusti 2021 gällde pojkar jämfört med flickor. För de andra utredningsgrunderna var skillnaden mellan flickor och pojkar något mindre, men det var fortfarande betydligt mer vanligt att än anmälan gjordes å en pojkes vägnar än en flickas.

⁵ Inkluderar endast beslut av ärenden som inkom innan 1 september 2021.

Diagram 4. Antal inkomna anmälningar 2021 jan - aug efter anmälningsorsak och barnet/elevens kön.

Av de ärenden som initierades efter 1 september rörde 57 procent kränkande behandling, 31 procent särskilt stöd och 15 procent skolplikt och rätt till utbildning. Även för dessa ärenden var det vanligare att de handlade om pojkar än flickor.

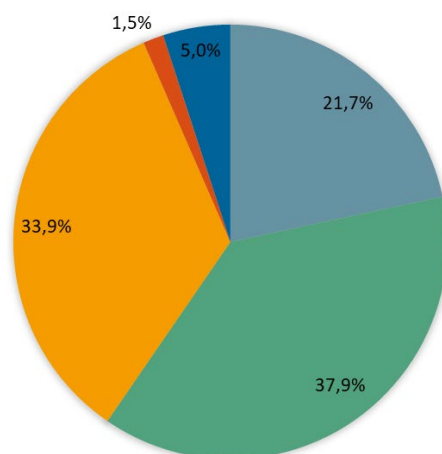
Beslutade ärenden

Myndigheten fattade beslut om drygt 2 600 ärenden

Under 2021 fattade Skolinspektionen och BEO beslut om 2 613 ärenden, vilket inkluderar ärenden som inkommit innan 1 september⁶ och även 90 ärenden som har initierats efter 1 september.

Av de ärenden som beslutades 2021 utreddes 38 procent vidare av Skolinspektionen eller BEO. I övriga fall gjordes en första bedömning som ledde till att 34 procent remitterades till huvudmannens klagomålshantering för utredning, nästan 7 procent överlämnades till annan myndighet eller annan tillsynsform på myndigheten och 22 procent av ärendena konstaterades sakna grund för vidare utredning.

Diagram 5. Andel beslut ärenden 2021 efter beslutstyp.

Brist konstaterades i 681 beslutade ärenden

Av de 991 ärenden som utreddes vidare av Skolinspektionen och BEO konstaterades brist i skolan som ärendet rörde i 69 procent av ärendena. Det är en något högre andel jämfört med 2020, då andelen var 64 procent. Sammanlagt konstaterades brist i 681 beslutade ärenden under 2021.

⁶ Antalet inkluderar även ärenden som inkommit innan 2021. Antalet exkluderar eventuella uppföljningar och omprövningar av ärenden.

Brist konstaterades i 41 procent av beslutade ärenden som rörde kränkande behandling, 37 procent av beslutade ärenden som rörde skolplikt och rätt till utbildning och i 25 procent av beslutade ärenden om särskilt stöd.

Vanligast att brister konstaterades i ärenden gällande kränkande behandling mellan elever

Under 2021 fattades beslut om 1 141 ärenden gällande kränkande behandling av Skolinspektionen och BEO varav 808 beslut rörde kränkningar av andra elever och 456 beslut rörde kränkningar som utfördes av skolpersonal. En del av ärendena innehöll uppgifter om elever som utsattes för kränkande behandling av både andra elever och av skolpersonal. Av alla ärenden som gällde kränkningar utreddes 745 vidare. Brist konstaterades i 62 procent av dessa.

Av de 808 beslutade ärenden gällande kränkande behandling från andra elever som fattades under 2021 utreddes 556 vidare. Av dessa konstaterades brist i 387 fall (70 procent). Av de 456 beslutade ärenden gällande kränkande behandling från skolpersonal som fattades under 2021 utreddes 288 vidare och av dessa konstaterades brister i 115 fall (40 procent).

Skadestånd krävdes i 18 fall

BEO kan under vissa omständigheter begära skadestånd för en kränkt elevs räkning. Detta skedde i 18 fall under 2021. Tre av dessa gällde ärenden där en elev hade blivit kränkt av en annan elev/flera elever och 15 gällde ärenden där en elev hade utsatts för kränkande behandling av personal.

Vid årsskiftet 2021/2022 hade huvudmannen i 14 ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda kravet på skadestånd i sin helhet. Vid årsskiftet var ett ärende pågående där huvudmannen begärt ändring av BEO:s skadeståndsbeslut. Ytterligare två ärenden var pågående då huvudmannen hade bestridit kravet på skadestånd. I ett ärende var huvudmannens inställning till kravet på skadestånd fortfarande okänt.

Mer om tillsyn utifrån individärenden

Skolinspektionen genomför tillsyn och kvalitetsgranskning på skolor och hos huvudmännen som driver skolorna.

När Skolinspektionen får information om generella missförhållanden på en skola kan en *riktad tillsyn* eller en *tillsyn utifrån individärende* genomföras. Skolinspektionen utreder sådana uppgifter inom ramen för sitt tillsynsuppdrag. Tillsynen syftar till att identifiera eventuella brister hos huvudmannen och kräva åtgärder.

Uppgiftslämnaren lämnar ofta en signal eller uppgift om något som gäller ett enskilt barn eller elev, men många gånger finns det andra elever på skolan som är i samma situation och orsaken till missförhållande handlar ofta om brister på skolenivå. Skolinspektionen utreder därför numera i större utsträckning denna typ av uppgifter om missförhållanden på systemnivå, via *riktad tillsyn*.

Om Skolinspektionen får uppgifter gällande situationen för ett enskilt barn eller en enskild elev kan myndigheten starta *tillsyn utifrån individärenden*. Då gör Skolinspektionen en opartisk granskning av om en skola, förskola, lärare eller förskolelärare har följt reglerna. Ärendena gäller i de flesta fallen en enskild elevs situation på en särskild skola men Skolinspektionens beslut riktas mot huvudmannen, alltså den som driver skolan och som har ansvar för att verksamheten följer lagar och regler.

Vikten av huvudmannens klagomålshantering

Under de senaste åren har myndigheten aktivt arbetat med att uppmärksamma huvudmännen på vikten av att ha en välfungerande klagomålshantering för att klagomål ska kunna hanteras på lokal nivå och därigenom öka möjligheten att skyndsamt åtgärda eventuella brister. På Skolinspektionens hemsida har det även tydliggjorts för de som vill lämna uppgifter om missförhållanden att huvudmännen har ett ansvar att ta emot och oberoende hantera klagomål. Uppgifter om missförhållanden ska därför i första hand skickas till skolan eller huvudmannen.